

STADSWANDELING

HIGHLIGHTS CENTRUM AMERSFOORT

4,7

KILOMETERS

120

MINUTEN

27

LOCATIES

1 Onze Lieve Vrouwetoren | Krankeledenstraat 30

2 VVV | Breestraat 1

3 St Joriskerk | Hof 1

4 Havik | Havik 15

5 Museum Flehite | Westsingel 50

6 Oude katholieke Parochie St Georgius | 't Zand 13

7 St Franciscus Xaveriuskerk | 't Zand 29

8 Koppelpoort | Kleine Spui 2

9 Katoendrukkerij in de Volmolen | Plantsoen Noord 2

10 Joodse begraafplaats | Plantsoen Noord

11 Wit Tolhuisje | Plantsoen Noord

12 Flint | Coninckstraat 60

13 Stier | Flierbeeksingel

14 Reconstructie Kamppoort | Plantsoen-Oost

15 Hofje Armen de Poth | Pothstraat 16

16 St Rochuskapel | Pothstraat 16

17 Kamperbinnenpoort | Kamperbinnenpoort 1

18 Dieventoren | Muurhuizen 99

19 Groot Tinnenburg | Muurhuizen 25

20 Mondriaanhuis | Kortegracht 11

21 Synagoge | Drieringensteeg 2

22 Bollenburg | Muurhuizen 19

23 Huis met de paarse ruiten | Zuidsingel 38

24 Reconstructie Herenpoort | Plantsoen-Oost

25 Monnikendam waterpoort | Plantsoen-Oost 2

26 Burgerweeshuis | Zuidsingel 25

27 Amersfoortse kei | Arnhemsestraat 28

STADSWANDELING

HIGHLIGHTS CENTRUM AMERSFOORT

STADSWANDELING

Onze stadswandeling start bij de Onze Lieve Vrouwetoren aan de Krankeledenstraat 30 in Amersfoort.

De Onze Lieve Vrouwetoren, ook wel Lange Jan genoemd, werd omstreeks 1460 gebouwd in een kenmerkende gotische stijl. De toren werd gebouwd op de fundering van een oude stadsmuur. Daardoor kwam de toren scheef te staan. De toren is voorzien van zo'n honderd klokken. In de toren is een herinneringslantaarn geplaatst. Dit 'waaklicht' zou de herinnering aan een dierbare overledene in leven houden.

De Pelgrimsdeur van de Lieve Vrouwe Toren is de grootste bronzen deur van Nederland. De deur is 20 m2, telt 23 panelen en weegt 1700 kilo.

Vlakbij de Onze Lieve Vrouwekerk vind je de VVV van Amersfoort met allerlei toeristische informatie over de stad en de omgeving.

Vervolg de route door het Lieve Vrouwekerkhof over te steken en de Zwanehalsteeg door te lopen. Aan het eind van deze steeg ga je rechtsaf over de Lange Gracht en vervolgens de eerste links naar de Langestraat. Aan je linkerhand zie je vervolgens de St Joriskerk.

3

In de binnenstad van Amersfoort staat de monumentale Sint-Joriskerk. De basis is een hofkapel uit 1200. Hiervan is de Romaanse toren overgebleven. Rond 1300 maakt de kapel plaats voor een gotische kruiskerk. Later wordt deze uitgebreid. Van 2009-2011 heeft de meest recente restauratie plaatsgevonden.

STADSWANDELING

Loop om de St Joriskerk heen of steek voor de kerk het plein over. Vervolg je route "achter het Stadhuis" en sla rechtsaf de Krommestraat in. Aan het eind van de Krommestraat loop je rechtsaf het Havik op. Mocht je eerst een bezoek willen brengen bij museum Flehite, dan loop je hier rechtdoor en zie je aan de linkerkant al snel het museum.

In dit gebied was vroeger de middeleeuwse haven van Amersfoort te vinden. De straatnaam "Havik" is dan ook te vertalen als "Havenwijk". Het is nu een plek waar je veel prachtige monumenten en gevels kunt zien.

4

Havik

5

Museum Flehite is gevestigd in drie laat-middeleeuwse muurhuizen, gebouwd omstreeks 1540. In de loop der eeuwen zijn de oorspronkelijke woonhuizen ook voor andere doelen gebruikt, zoals pakhuis of zelfs militair hospitaal. Het museum richt zich op de geschiedenis en kunst van de stad en de regio Amersfoort.

Vervolg het Havik over de brug en loop naar de Bloemendalse Binnenpoort. Ga linksaf naar Het Zand. Hier vind je aan de linkerkant eerst Parochie St Georgius en ernaast de St Franciscus Xaveriuskerk.

Deze kerk dateert uit 1928. In de kerk vind je een bekend paneel dat de vondst van het miraculeuze beeldje van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort van 1444 laat zien. De restanten van het beeldje worden bewaard in de schrijn.

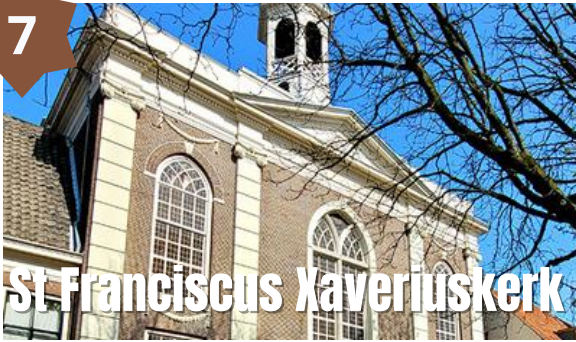

6

Parochie St Georgius

STADSWANDELING

7

Oorspronkelijk stond op deze plaats een Rooms Katholieke Schuilkerk waar in de tijd van de reformatie verboden diensten werden gehouden. In 1816 werd het huidige kerkgebouw ontworpen dat in 1982 uitgebreid gerestaureerd werd. Het interieur werd hierbij weer in oude staat hersteld.

Vervolg je weg over Het Zand en ga de tweede rechts naar het Kleine Spui. Aan het eind zie je de Koppelpoort.

Het oude centrum van Amersfoort is omheind met stads- en waterpoorten. De meest opvallende poort is de Koppelpoort. Deze stamt uit eind veertiende of begin vijftiende eeuw. De poort kon gesloten worden. Boven de poort was een vierkant werpgat, waardoor men indringers kon bekogelen met kokend water, olie of pek.

8

Loop voor de koppelpoort langs en vlak voor de Plantsoen Noord op gaat, zie je aan de linkerkant de Volmolen.

9

De in 1645 gebouwde Volmolen is hét symbool van de eeuwenlange textielnijverheid in Amersfoort. Deze voormalige watermolen werd gebouwd op de stadsmuur en zit aan één kant vast aan de 14-eeuwse Koppelpoort. Sinds oktober 2020 is de Katoendrukkerij gevestigd in de Volmolen.

Volg de route over Plantsoen Noord. Op een gegeven moment zie je aan de linkerkant de oude Joodse begraafplaats en ertegenover het witte tolhuisje.

STADSWANDELING

In 1700 werd hier een joodse begraafplaats aangelegd. Tot 1873 kon hier worden begraven, daarna was er geen ruimte meer.

10

11

Het witte tolhuisje is waarschijnlijk ontworpen door J.D. Zocher jr. en gebouwd in de tijd dat het plantsoen werd aangelegd. Het huisje moest, samen met een hekwerk, de gesloopte Bloemendalsebuitenpoort vervangen. Het hekwerk is verdwenen, het huisje is inmiddels een rijksmonument.

Loop verder over Plantsoen Noord. Aan de rechterkant zie je theater- en zalencomplex Flint.

Flint, voorheen De Flint, is een theater en zalencomplex in het centrum van Amersfoort dat in 1977 werd gebouwd naar een ontwerp van Onno Greiner. Het programma van Flint omvat toneel, musicals, cabaret en jeugdvoorstellingen.

12

Loop het Plantsoen Noord verder af. Aan het eind van Plantsoen Noord gaan we via de St Annastraat rechtaf naar de Kamp. Vlak voordat je afslaat, zie je aan de linkerkant een rotonde met in het midden het kunstwerk "de Stier" en aan de overzijde van de straat de reconstructie van de Kamppoort.

STADSWANDELING

13

Stier

De Stier is een kunstwerk van de Amersfoortse kunstenaar Thijs Trompert. De stier lijkt verdwaald in de stad, maar heeft toch een stukje gras gevonden. Hiermee is het een subtiel commentaar op de verstedelijking. Het beeld stond eerst als houten beeld op een andere plaats, maar is in brand gestoken. Sinds 2011 staat de nieuwe, stalen stier op deze plek.

Op het drukke kruispunt stond tot in 1838 een grote vestingpoort, de Kamppoort. Op de ruïnes van de muur aan de zuidkant van het kruispunt is een reconstructie gemaakt met grote muurtoren, kantelen en gemetselde weergang. Het kleine arkeltorentje functioneert als uitkijkpost.

14

Reconstructie kamppoort

Loop nu via de Kamp naar de Oliesteeg (1e weg rechts). Sla vervolgens linksaf naar de Pothstraat en hier vind je het hofje Armen de Poth en de St Rochuskapel.

15

Hofje Armen de Poth

Het Hofje Armen de Poth is het enige hofje van Amersfoort en een oase van rust. De huidige 48 huisjes worden allen bewoond, behalve één die dienstdoet als 'toonhuisje' en schaftruimte. Bij elke van de drie poorten die toegang geven tot het complex vind je een plattegrond of stoepstenen die verwijzen naar de website of de app voor een digitale rondleiding.

De Sint Rochuskapel is een kapel behorend tot Hofje de Poth. De laatgotische bakstenen kapel stamt uit 1507 en vormt het oudste gebouw in het Hofje. De kapel raakte eind 16e eeuw in onbruik, omdat er geen missen meer in worden opgedragen, en werd sinds 1650 als pakhuis gebruikt. In 1897, toen de woonhuisjes op het Hofje werden gebouwd, wilde men de kapel afbreken om ook daar huisjes te bouwen. De kapel werd toch behouden en in 1905 gerestaureerd. Sindsdien werden uitdelingen voor de arme huysittenden in deze kapel gehouden.

16

St Rochuskapel

STADSWANDELING

Loop nu de Pothstraat uit en sla linksaf naar de Coninckstraat. Ga vervolgens weer rechts over de Kamp en je arriveert bij de Kleine Kamperbinnenpoort.

17

De goed onderhouden Kleine Kamperbinnenpoort behoort tot één van de laatste overblijfselen van de eerste stadsmuur. Aan het eind van de winkelstraat 'Langestraat' loop je onder de poort door. De kamperbuitenpoort is onderdeel van de tweede stadsmuur.

Sla nu linksaf naar Muurhuizen. Na ongeveer 90 meter vind je aan de linkerkant de Dieventoren.

De Plompetoren of Dieventoren is een middeleeuwse toren die onderdeel is van de monumentale Muurhuizen. Het is een rijksmonument. Het precieze bouwjaar is onbekend. De toren werd voor het eerst genoemd in 1434 toen hij in gebruik werd genomen als de tweede stadsgevangenis wat de toren de naam Dieventoren opleverde.

18

Loop verder over Muurhuizen. Na ongeveer 200 meter passeer je huis Tinneburg.

19

Het huis Tinneburg wordt in 1414 voor het eerst vermeld. Tinnenburg vormde samen met het huis Rommelenburg, aan de andere zijde van de gracht, een waterpoort. Nadat in de 15e eeuw de tweede stadsmuur gereed kwam, werd de eerste gesloopt en werden de stenen gebruikt voor de bouw van muurhuizen. Door de bouw van de Monnikendam werd de waterpoort bij Tinnenburg overbodig en afgebroken. Rommelenburg werd in de eerste helft van de 19e eeuw gesloopt.

STADSWANDELING

Loop over de brug en ga rechtsaf naar de Kortegracht. Hier vind je aan de linkerkant het Mondriaanhuis.

Het Mondriaanhuis is het geboortehuis van de wereldberoemde schilder Mondriaan. Tijdens zijn leven kon hij niet voorzien hoe immens populair zijn tekeningen en schilderijen nog zouden worden. Lange tijd heeft hij geworsteld met wat zijn stijl zou worden. Zijn werken leverden niet veel op. Voor de zekerheid bleef hij daarom ook bloemen schilderen, want die brachten gegarandeerd inkomsten op. Onder vrij sobere omstandigheden vond hij uiteindelijk zijn passie voor lijnen en kubisme.

20

Ga de Mooierstraat in en sla vrijwel direct linksaf richting het Schelvissteegje. Deze gaat over in de Rozemarijnsteeg. Aan het eind ga je linksaf Muurhuizen in. Na ongeveer 100 meter zie je aan de linkerkant de Synagoge en aan de rechterkant Huis Bollenburg.

21

Synagoge

Deze synagoge ('sjoel') werd gebouwd in 1726-1727. In 1843 werd de kleine vierkante sjoel vergroot, met als resultaat de synagoge zoals deze er nu staat. Een ronde achterkant in Muurhuizen, met de ingang in de uitbouw aan de Drieringensteeg. In 1927 was de sjoel toe aan een grote restauratie en werden de ramen voorzien van joodse symbolen in art deco stijl.

Huis Bollenburg aan de Muurhuizen 19 is het huis waar Johan van Oude Barneveld opgroeide. Het dateert uit de late middeleeuwen en is een zogenaamd muurhuis. Het werd gebouwd op de plek waar ooit de eerste stadsmuur stond. In de 2e wereldoorlog werd het huis "Huize Vulkaan" genoemd en was er een onderduikersruimte. Onderduikers hielpen in de drukkerij (die toen in het huis gevestigd was) met het vervalsen van persoonsbewijzen en illegaal drukwerk.

Huis Bollenburg

22

Na huis Bollenburg ga je rechtsaf de Weeshuisgang in. Ga direct links de Zuidsingel op. Steek het water over en hier vind je het huis met de paarse ruiten.

STADSWANDELING

23

Het koopmanshuis met de Paarse Ruiten werd in ca 1780 aangekocht door Benjamin Cohen, tabakshandelaar en bankier. Hij liet het verbouwen in de stijl van Lodewijk de 14e. Het huis dankt zijn naam aan het mangaan in het glas dat verkleurt onder invloed van zonlicht.

Loop verder over de Zuidsingel en ga de eerste rechts. Je bevindt je nu in de Herenstraat. Aan het eind van deze straat vind je aan de linkerkant de reconstructie van de Herenpoort.

Toen de stad nog omsloten werd door vestingmuren, zochten heren van stand hun vertier buiten de stad in Sociëteit Randenbroek. Om na sluitingstijd toch naar huis te kunnen, werd aan het begin van de Herenstraat een eenvoudige opening in de muur gebruikt. Tijdens de restauratie in 2003 werd op deze plek een nieuwe Herenpoort gemaakt.

24

Ga rechtsaf over Plantsoen Oost en je komt langs de Monnikedam Waterpoort.

25

Aan de oostzijde van het centrum staat de Monnikedam waterpoort. Deze werd omstreeks 1400 gebouwd als onderdeel van de stadsmuur. Tegenwoordig is het een geliefde trouwlocatie.

Loop verder over Plantsoen Oost. Op het moment dat je de Kleine Haag oversteekt, vind je aan je linkerhand het burgerweeshuis.

STADSWANDELING

Het burgerweeshuis is een voormalig weeshuis dat in 1551 werd opgericht. 60 jaar later verhuisde het naar het inmiddels verlaten klooster Mariënhof.

Steek de kleine Haag over en vervolg het pad door het groen. Aan het eind kom je uit op de Grote Haag en hier sla je linksaf. Aan het eind van de Grote Haag vind je de Amersfoortse kei.

27

Jonkheer Everard Meyster sloot, volgens het volksverhaal een weddenschap met een aantal vrienden dat hij de Amersfoorters zo gek zou krijgen dat ze de zwerfkei vanaf de Waelberch naar de stad zouden trekken. Toen de Amersfoorters inzagen dat ze zo stom waren geweest zich in te spannen voor iets dat volkomen zinloos was, begroeven zij de kei in 1672 op de Varkensmarkt. In 1903 werd de kei daar weer opgegraven en aan de Utrechtsestraat geplaatst. In 1932 werd hij verplaatst naar de huidige plek. De kei weegt 5157 kg, is 2 meter hoog en een omtrek van ruim 5 meter.

Met de Amersfoortse kei is er een eind gekomen aan deze stadswandeling. Om terug te komen naar het beginpunt ga je rechtsaf de Arnhemsestraat in. Deze loop je uit, totdat je bij de Varkenmarkt uitkomt. Hier ga je links en direct weer rechts de Langestraat in. Vervolgens de eerste links, de Krankeliedenstraat, en je komt weer uit bij de Onze Lieve Vrouwentoren.